

לי ינור

ROOMS

גלריה זימק, תל אביב

2015

בתערוכתה החדשה Rooms, המוצגת בגלריה זימק לאמנות עכשווית, מציגה האמנית לי ינור מערך תמונות תיאטרליות המשרטטות מרחב תודעתי שברירי ופגיע, בו כלואות דמויות הנעות בתוך זמן לא זמן, בין מה שהיה לבין מה שעתיד לבוא. דמויותיה של ינור, נשים בשלבי חיים שונים, מגיחות מתוך העבודות כתענועי זיכרון, רוחות רפאים פרטיות המציירות נרטיב התרחשות מקוטע ולא-רציף. הן מסגירות הלך רוח מהורהר, חולמני, אובססיבי והיסטרי לפרקים, ומתנהלות בפשטות ובישירות המתועלות לביצוע פעולה יומיומית, אגבית לכאורה.

התערוכה מתפרשת על שני מפלסי הגלריה ועושה שימוש בחלל ובצורתו האדריכלית כנדבך המעצים את הנרטיב האנושי המגולל בעבודות הווידאו והתצלומים המוצגים. זהו מיצב תלוי-מקום, המבקש להפוך את החלל המוכר של הגלריה לזירת התרחשות ביתית, האוצרת בחובה את המוכר אך המאיים בו זמנית. על בימה זו מתנהלות בחמקמקות נשותיה של ינור – מישירות מבט אל הצופה ברגע אינטימי, כממתיקות סוד, רגע לפני שהן נמוגות אל מרחב קיום אחר, הרחק מהחלל הממשי של הגלריה ותודעת המבקר.

העבודות המוצגות בתערוכה מהוות מפגן נשי החוגג את יופיה, עומקה ומורכבותה של דמות האישה. ברגישות רבה מפגישה האמנית תיאורים של ילדות-נערות עם אלו של נשים בשלות, מתוך כוונה להרהר בתהליכי השתנות, התבגרות ועריכת חשבון נפש. אף כי אינן פוליטיות במהותן, העבודות מהדהדות את הביקורת הנוקבת של האמנות הפמיניסטית של שנות השבעים והשמונים של המאה העשרים ביחס לייצוג דמות האישה.

בכניסה לגלריה מוצגת עבודת הווידאו Full Moon, המהווה מפתח לקריאת כלל התערוכה. דמותה של ברברה, רקדנית ושחקנית בוגרת, מגיחה במלוא יופייה במספר מערכות קצרצרות כבמחזה סוריאליסטי, כשדימוי הירח המלא המרצד לצידה משרה על דמותה מסתורין ומלנכוליה. חלק מפעולותיה מכוונות מטרה, ואילו אחרות מתבצעות מכוח האינרציה ומסגירות חופש פעולה בעל אופי של אימפרוביזציה בימתית. ברברה מציגה עמדה נחושה ויציבה של קבלה והשלמה עם חלוף הזמן ואותותיו. היא מזמנת אינטימיות הצומחת מהיכרות ומאמצת תהליכי השתנות מתוך מקום שלם. אולם באותו זמן היא מופיעה בפנינו גם כברברה מוכת הירח – משוחררת ובלתי צפויה, תאוות חיים וחופש – המפנה מבט אל העבר המשתקף מבעד לשתי העבודות הסמוכות לה, לני ו-Homecoming.

במרכז עבודת הווידאו לני ניצבת דמות נערה המשדרת תום, הן ועדינות, כדמות מדונה רנסנסית על מדליון המרחף בחלל. הנערה מפשיטה בחינניות רבה פרח מעלי כותרתו, בעודה ממלמלת בביישנות שאלות על אהבה; תהיות קטנות ומהוססות של שבריריות מתבגרת המהרהרת בהבטחה שעתידה לבוא. לצידה מרחפת בהילוך איטי קולנועי מטריד שמלת ילדה בעבודת הווידאו Homecoming.

השמלה המיוממת, הכלואה במרחב טמפורלי לא מוגדר, מציפה תחושות של מאוימות (*uncanny*) המעוררות אי נוחות ודיסאוריינטציה לנוכח חפץ שהוא באופן פרדוקסלי מוכר וזר באותה העת.¹

במפלס התחתון של הגלריה מציעה ינור התבוננות מרוחקת יותר – שורה של הערות אגב על ייצוגי נשים ונשיות המסגירים עמדה אנכרוניסטית. סדרת התצלומים *שמיכות* מתכתבת עם תפיסה חומרית של פיסול קלאסי מהעת העתיקה, בה פסלים מצאו עניין רב ואתגר בתיאור ריאליסטי של מערכות בד עשירות מעוטורות בשפע קפלים (דרפריות) המכסים את הגוף העירום. בסדרה זו דימוי גוף האישה כמעט ונעדר לחלוטין. הגוף מקבל נוכחות מינורית דרך איברים (זוג ידיים, מקטע ראש), כאשר את מקום הסילואט הנשי תופסת מסה מוצקה של חומר חסר חיות, המדמה גוש אבן מפוסל. לצידה מוצגת סדרת התצלומים *שמלות*. על אף שגם בה אין תצוגת עירום לכשעצמו, הסדרה מרמזת למיניות חבויה, כאשר הדימוי הכמעט מופשט מתברר כחלקה הפנימי של שמלת ילדה המרחפת ריקה. הדימוי, המוצג במבט המתבונן מלמטה כלפי מעלה אל תוך צידה הנסתר של השמלה, אוצר בתוכו יופי רב-עצמה לצד אלימות לטנטית.

צמד עבודות הווידאו *אני חייבת ואני רוצה לראות את הים* מציגות סיטואציות בימתיות מאולתרות שבמוקדן דמות נשית המבצעת פעולה פיזית תוך כדי דקלום מונולוג. אלו הן נשים אובססיביות, על סף התמוטטות עצבים, אשר בדומה לדפוס הסטריאוטיפי של האישה ההיסטרית במאה התשע-עשרה ובהמשך של גיבורות סרטיו של אלמודובר, קסמן נובע במידה רבה ממצב הנפשי המעורער. *לגאטו*, עבודת וידאו דו-ערוצית, מבוססת על ערכים של תנועה, זמן וחלל ועל היחסים שנקמים ביניהם. דרך שלושה אלמנטים, בשלוש מערכות, העבודה בוחנת את פעולתם של חוקים פיזיקליים כמו כוח המשיכה, עקרון ההתמדה (אינרציה) ומהירות על נפח גוף ומסת אובייקט. ההתרחשות, הנטולת נרטיב לינארי, משתמשת במניפולציות עריכה קולנועית על מנת להדגים מצבים, בלתי אפשריים לכאורה, הממזגים שני פרמטרים מנוגדים (כובד וקלילות, מסה והעדר נפח והאטה והאצה של תנועה). העבודה *מריה*, פריים צילומי בודד, מציגה דמות אישה מגבה. זוהי דמות חידתית חסרת זהות, הנמוגה קליל אל חשכת בד השיפון עליו היא מודפסת. שמלתה האדומה משדרת חושניות בארוקית מהפנטת. דמותה הנעדרת-נוכחת של מריה מותירה תחושה של ריק ועצבות. הסדרה *ללא כותרת* כוללת שלושה תצלומים המציגים שברי משפטים המשוכים כבמריחת מכחול זריזה על גבי דימוי המזכיר לוח שיש, ושלושה תצלומים ובהם דימוי מבנה אדריכלי המאזכר בית. המפגש בין הדימויים מעורר תחושת שייכות ושיבה הביתה לצד ניכור וזרות, ומעצימה את התחושה הדואלית השורה על התערוכה.

עבודותיה של ינור מנוסחות על פי רוב ככתב חידה אישי המסרב להתפענח בקלות. הן חותרות לרב-משמעי ואוצרת בחובן דואליות מושגית מתוך רצון לכונן טרנספורמציה רעיונית. מתחת לפני השטח של אסתטיקה מלוטשת ויופי רב-עוצמה של העבודות, רוחשים מטענים רגשיים עמוקים, בדידות וכאב

¹ זיגמונד פרויד הרחיב את מושג ה- "uncanny" כלומר ה"מאיים" במאמרו משנת 1919 "Unheimlich". המאמר פורסם על ידי *Imago* והודפס מחדש בהוצאת *Sammlung*, Fünfte Folge, (תורגם על ידי Alix Strachey), עמ' 2.

תהומי מהולים באופטימיות זהירה, השלמה וקבלה. הרמזים לסכנה פוטנציאלית ואלימות המהדהדים בעבודות, מזמנים לצופה חויית צפייה אינטנסיבית.

התערוכה *Rooms* מתנהלת על התדר העדין שבין יצירת מרחב אינטימי, "חדר משלך", המאפשר רפלקסיה והתבוננות עצמית, מקום מוגן בו נחשפים מאוייה וסודותיה הכמוסים של האישה, לבין חלון הצצה לתודעה חברתית מקובעת הניזונה מתפיסות גבריות וסטריאוטיפיות ביחס לדמות האישה